

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بسمه تعالی

دانشگاه آزاد اروم
دانشکده علوم ریاضی

تأییدیه اعضای هیأت داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیأت داوران نسخه نهایی پایان نامه آقای هادی خان محمدی رشته ریاضی کاربردی به شماره دانشجویی ۹۰۵۲۰۴۱۰۰۷ تحت عنوان: «تحلیل و ارزیابی امنیت چند طرح تسهیم راز پویا» را در تاریخ ۱۳۹۲/۶/۲۶ از نظر فرم و محتوا بررسی نموده و آن را برای اخذ درجه کارشناسی ارشد مورد تأیید قرار دادند.

اعضای هیأت داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضاء
۱- استاد راهنما	دکتر محمدحسام تدین	استادیار	
۲- استاد مشاور	دکتر علی رجایی	استادیار	
۳- استاد ناظر داخلی	دکتر مهدیه طهماسبی	استادیار	
۴- استاد ناظر خارجی	دکتر عبدالرسول میرقدری	دانشیار	
۵- نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر مهدیه طهماسبی	استادیار	

این نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلا به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد/ رساله دکتری نگارنده در رشته _____ در دانشکده _____ دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی _____ سال _____، مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر _____، مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر _____ از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.

ماده ۶: اینجانب هادی خان محمدی دانشجوی رشته ریاضی کاربردی مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی: هادی خان محمدی

تاریخ و امضا:

۳۰/۱۰/۹۲

ابین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیات علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می‌باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می‌باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس ائین نامه های مصوب انجام شود

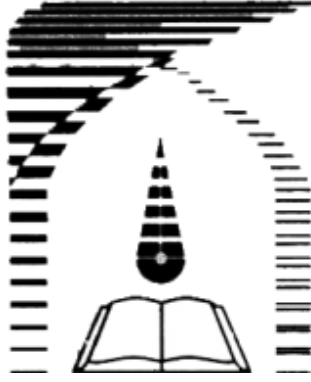
ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این ابین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیات رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

اینجانب هادی خان محمدی دانشجوی رشته ریاضی کاربردی ورودی سال تحصیلی ۱۳۹۰ مقطع کارشناسی ارشد دانشکده علوم ریاضی متعهد می‌شوم کلیه نکات مندرج در ائین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته‌های علمی مستخرج از پایان‌نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد ائین نامه فوق‌الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می‌دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم.

امضاء:

تاریخ: ۳۰/۱/۹۲

دانشگاه تربیت مدرس

دانشکده علوم ریاضی

پایان نامه کارشناسی ارشد

تحلیل و ارزیابی امنیت چند طرح تسهیم راز پویا

نگارنده

هادی خان محمدی

استاد راهنما

دکتر محمد حسام تدین

استاد مشاور

دکتر علی رجایی

شهریور ۹۲

از استاد محترم آقای دکتر محمد حسام تدین که گام به گام در تهیه و تنظیم این پایان نامه به عنوان استاد راهنما و دوستی دلسوز بنده را یاری نمودند کمال تشکر و قدردانی را دارم.

از استاد ارجمند آقای دکتر علی رجایی که به عنوان استاد مشاور قبول زحمت کرده و به حق آنچه در توان داشتند برای یاری اینجانب دریغ نکردند بسیار سپاسگذارم.

از اساتید گرانقدر آقای دکتر عبدالرسول میرقدری و سرکار خانم دکتر مهدیه طهماسبی که زحمت داوری این پایان نامه را برعهده داشتند متشکرم.

از همه دوستانی که در طول این دوره دلسوزانه در کنار بنده بودند و بنده را از راهنمایی های خود بی نسیب نگذاشتند بسیار متشکرم.

در پایان از زحمات پدر و مادرم که به حق همه تلاش و توان خود را در جهت ارتقاء علم و فرهنگ بنده حقیر داشتند تشکر و قدردانی می کنم.

چکیده

تسهیم راز عبارت است از به اشتراک گذاشتن یک یا چند راز در میان افرادی به نام سهامدار، توسط فردی به نام مقسم؛ به نحوی که هرگاه زیر مجموعه‌های از پیش تعیین شده‌ای از مجموعه سهامداران جمع شوند و سهم‌های خصوصی خود را به اشتراک بگذارند، به همراه مقادیری که به صورت عمومی از پیش توسط مقسم انتشار یافته است، قادر باشند راز و یا رازها را بازیابی کنند.

یکی از بزرگترین چالش‌ها در این شاخه از رمزنگاری وجود تقلب سهامداران است. چرا که ممکن است سهامداری سهم خصوصی خود را تغییر داده و مقداری غیر از سهم اصلی خود را به اشتراک بگذارد. بنابراین طرح تسهیم رازی که این قابلیت را داشته باشد که در آن پیش از بازیابی راز درستی سهم‌های سهامداران بررسی شود، بسیار قابل توجه خواهد بود.

در این پایان‌نامه انواع طرح‌های تسهیم راز را به لحاظ امنیت و امکان وجود انواع تقلب بررسی می‌کنیم و در حد توان، با ایجاد تغییراتی در چند الگوی از پیش معرفی شده امنیت آن‌ها را افزایش می‌دهیم. در ضمن سعی می‌کنیم که ابزارهای ریاضی مورد نیاز جهت ایجاد امنیت در الگوهای تسهیم راز را مطرح کرده و نقش آن‌ها را در ایجاد امنیت بررسی کنیم. همچنین با استفاده از این ابزارها چند الگوی پیشنهادی معرفی می‌کنیم که دارای مزایای بسیاری از دیدگاه امنیت و کاهش هزینه‌های محاسباتی نسبت به الگوهای از پیش معرفی شده هستند.

در کنار امنیت، به موضوع پویایی طرح‌های تسهیم راز که باعث کاهش هزینه‌های راه‌اندازی الگو و کاهش پیچیدگی محاسباتی می‌شود نیز می‌پردازیم.

نکات کلیدی: تسهیم راز، مجموعه دسترسی، تقلب، کانال امن، امنیت محاسباتی، تأییدپذیری، پویایی، درونیابی چندجمله‌ای.

۱ فصل اول: مقدمه

۴ فصل دوم: مبانی تسهیم راز

۴ ۱-۲ مقدمه

۵ ۲-۲ تعاریف اولیه

۵ ۱-۲-۲ تسهیم راز

۵ ۲-۲-۲ ساختار دسترسی

۶ ۳-۲-۲ تسهیم راز آستانه‌ای و ساختار دسترسی

۶ ۳-۲ الگوی شامیر

۸ ۴-۲ تسهیم راز کامل و ایده‌آل

۱۰ ۵-۲ نرخ امنیت و نرخ اطلاعات

۱۱ ۶-۲ تسهیم راز آستانه‌ای با امنیت محاسباتی

۱۲ ۷-۲ تسهیم راز تأییدپذیر

۱۴ ۸-۲ تسهیم راز پویا

۱۵ ۹-۲ تسهیم راز چند بار استفاده

۱۵ ۱۰-۲ تسهیم چند راز

۱۶ ۱۱-۲ تسهیم راز چند گامی

۱۷ ۱۲-۲ نتیجه‌گیری

۱۸ فصل سوم: تعمیم الگوی شامیر

۱۸ ۱-۳ مقدمه

۱۹	۲-۳ الگوی Liu و همکاران
۲۰	۱-۲-۳ آنالیز شدنی بودن
۲۱	۲-۲-۳ تشخیص تقلب
۲۳	۳-۲-۳ تحلیل الگو
۲۴	۳-۳ الگوی Shi و Zhong
۲۶	۱-۳-۳ تحلیل الگو
۲۸	۴-۳ الگوی پیشنهادی بر مبنای الگوی Shi و Zhong
۳۰	۱-۴-۳ تحلیل الگو
۳۱	۵-۳ تحلیل الگوهای دارای قابلیت تغییر در آستانه
۳۱	۶-۳ الگوی پیشنهادی پویای تأییدپذیر بر مبنای سیستم رمزنگاری RSA
۳۳	۱-۶-۳ آنالیز عملکرد الگو
۳۶	۷-۳ نتیجه‌گیری
۳۷	فصل چهارم: طرح های تسهیم چند راز
۳۷	۱-۴ مقدمه
۳۸	۲-۴ طرح MSS تأییدپذیر ارائه شده توسط Shao و Cao
۴۱	۱-۲-۴ تحلیل الگو
۴۲	۳-۴ طرح MSS تأییدپذیر ارائه شده توسط Mashhadi و Dehkordi
۴۴	۱-۳-۴ تحلیل الگو
۴۴	۴-۴ طرح ISS تأییدپذیر ارائه شده توسط Zhao و همکاران

۴۶	۱-۴-۴ آنالیز عملکرد
۵۰	۵-۴ طرح MSS تأییدپذیر ارائه شده توسط Wang و همکاران
۵۲	۱-۵-۴ تحلیل الگو
۵۳	۶-۴ طرح MSS تأییدپذیر ارائه شده توسط Kabiri Rad و Eslami
۵۵	۱-۶-۴ تحلیل الگو
۵۵	۷-۴ الگوی پیشنهادی بر مبنای الگوی Zhang و Zou
۵۶	۱-۷-۴ الگوی Zhang و Zou
۵۷	۲-۷-۴ حمله به الگوی Zhang و Zou
۵۸	۳-۷-۴ الگوی پیشنهادی ما
۶۰	۴-۷-۴ آنالیز الگوی ما
۶۲	۸-۴ بازسازی هم زمان رازها در طرح های تسهیم چند راز
۶۳	۹-۴ نتیجه گیری
۶۴	فصل پنجم: طرح های تسهیم راز چند مرحله ای
۶۴	۱-۵ مقدمه
۶۵	۲-۵ روش مقادیر انتقال همگانی
۶۶	۳-۵ طرح MSSS ارائه شده توسط Dawson و He
۶۷	۱-۳-۵ تحلیل الگو
۶۹	۴-۵ طرح MSSS ارائه شده توسط Chang و همکاران
۷۰	۵-۵ طرح MSSS ارائه شده توسط Fatemi و همکاران

۷۲ ۵-۵-۱ تحلیل امنیتی

۷۳ ۵-۶ نتیجه‌گیری

۷۴ فصل ششم: طرح‌های تسهیم راز وزن دار

۷۴ ۶-۱ مقدمه

۷۵ ۶-۲ الگوی Lin و Zhang

۷۷ ۶-۲-۱ تحلیل الگو

۷۸ ۶-۳ نتیجه‌گیری

۷۹ فصل هفتم: نتیجه‌گیری و پیشنهادها

۷۹ ۷-۱ نتیجه‌گیری

۸۱ ۷-۲ پیشنهادهایی برای ادامه کار

ضمائم

۸۲ ضمیمه ۱ درونیابی لاگرانژ

۸۳ ضمیمه ۲ سیستم رمزنگاری RSA

۸۴ ضمیمه ۳ تبدیل دوخطی و لگاریتم گسسته

۸۶ ضمیمه ۴ خم بیضوی

۹۰ ضمیمه ۵ توابع دومتغییره یک طرفه

۹۲ ضمیمه ۶ تابع یک طرفه خطی

۹۳ مراجع

فهرست شکل ها و جدول ها

فهرست شکل ها

۸	طرح تسهیم راز شامیر
۴۸	یک مثال از الگوی Zhao و همکاران
۹۲	خم بیضوی روی $y^2 = x^3 - 4x$

فهرست جدول ها

۱۷	برخی از انواع موارد استفاده از طرح‌های تسهیم راز
۶۱	مقایسه الگوی پیشنهادی ما با الگوهای [35] و [۳۶]

فهرست علائم و اختصارات

CSS	طرح تسهیم راز با امنیت محاسباتی
MSS	طرح تسهیم چند راز
MSSS	طرح تسهیم چند راز چند مرحله‌ای
PVSS	طرح تسهیم راز با قابلیت تأیید همگانی
VSS	طرح تسهیم راز تأییدپذیر
WSS	طرح تسهیم راز وزن‌دار
ISS	طرح تسهیم راز برای تسویر

فصل اول

مقدمه

مساله حفاظت از اطلاعات محرمانه از دیرباز مورد توجه بشر بوده است؛ به طوری که طی سال‌های متمادی روش‌های متفاوت زیادی جهت حفظ و نگهداری از اطلاعات محرمانه در مصارف گوناگون شخصی، اداری، نظامی و ... ارائه شده است.

مسأله تسهیم راز^۱ نخستین بار با پرسش ساده زیر مطرح شد [۶]:

فرض کنید ۱۱ دانشمند بر روی یک پروژه محرمانه مشغول به کار هستند و می‌خواهند نتایج تحقیقات خود را در یک مکان امن نگهداری کنند، به طوری که در این مکان تنها با حضور حداقل ۶ نفر از آن‌ها باز شود. اکنون سؤال این است که کمترین تعداد قفل‌ها ی مورد نیاز چقدر است؟ کمترین تعداد کلیدهای لازم برای هر یک از دانشمندان چقدر است؟

در سال ۱۹۷۹ شامیر و بلاکلی، به طور مستقل از هم روشی جدید جهت پاسخ به این سؤال به نام تسهیم راز ارائه کردند [۱،۲] که به سرعت تبدیل به یکی از شاخه‌های رمزنگاری^۲ مدرن شد.

تسهیم راز عبارت است از به اشتراک گذاشتن یک یا چند راز^۳ (اطلاعات محرمانه) توسط فردی به نام مقسم^۴ در میان افرادی به نام سهامدار^۵ با اختصاص دادن مقادیری به آن‌ها تحت عنوان سهم^۶ به نحوی که هرگاه

¹ Secret Sharing

² Cryptography

³ secret

⁴ Dealer

⁵ Participant

⁶ Share

زیرمجموعه‌های از پیش تعیین شده‌ای از این سهامداران جمع شده و سهم‌های خصوصی خود را به اشتراک بگذارند، قادر باشند که راز یا رازهای سیستم را بازیابی کنند و سایر زیر مجموعه‌ها قادر به بازیابی راز نباشند.

طرح‌های تسهیم راز کاربردهای فراوانی در زمینه‌های کنترل دسترسی به اطلاعات محرمانه، حفاظت از کلیدهای مخفی، دستگاه‌های بازیابی کلید، رأی‌گیری اینترنتی، توزیع یک سند رسمی، فروش اینترنتی و محاسبات چند بخشی (محاسباتی که هر بخش آن را یک نفر باید انجام دهد) و ... دارند.

با ادامه مطالعات بر بروی طرح‌های تسهیم راز، چالش‌های بسیاری برای طرح‌های نخستین مطرح شد که از جمله آن‌ها می‌توان به امکان تقلب مقسم و تغییر در سهم‌های سهامداران به نحوی که امکان بازیابی راز را برای دسته‌ای از سهامداران تسهیل نماید و یا امکان تقلب سهامداران به نحوی که در هنگام بازیابی راز تنها شخص متقلب از مقدار دقیق راز مطلع شود [۳]، عدم امکان به اشتراک گذاشتن چند راز [۴]، عدم امکان تغییر در پارامترهای سیستم از جمله مقدار راز، تعداد افرادی که جهت بازیابی راز حاضر می‌شوند و یا حذف و اضافه کردن سهامدار جدید به سیستم [۵] و ... را اشاره کرد. پژوهش‌های زیادی در سال‌های اخیر جهت رفع چالش‌های مذکور انجام شده است به طوری که امروزه تقریباً تمام طرح‌های تسهیم رازی که مطرح می‌شوند فاقد مشکلات مذکور هستند.

بسته به محل استفاده از طرح تسهیم راز، امروزه مدل‌های زیادی از این الگوها مورد استفاده قرار می‌گیرند. مثلاً فرض کنید راز مورد نظر بیش از حد بزرگ باشد برای این مورد راز را به قطعات کوچکتر می‌شکنند و توسط طرح‌های چند رازی (MSS) به اشتراک می‌گذارند؛ و یا ممکن است نیاز به بازیابی همه رازها نباشد و فقط در هر مرحله نیاز به بازیابی بخشی از رازها باشد که در این مورد نیز از طرح‌های چندگامی (MSSS) استفاده می‌شود؛ و یا حتی ممکن است بخواهیم توانایی یک یا چند سهامدار را به هنگام بازیابی راز تغییر دهیم به نحوی که شخص یا اشخاص مذکور نیاز به سهامداران کمتری جهت بازیابی راز داشته باشند که در این مورد نیز از طرح‌های وزن دار (WSS) و یا طرح‌هایی با مجموعه‌های دسترسی عمومی^۷ استفاده می‌کنند که در آن‌ها مجموعه‌هایی از سهامداران که قادر به بازیابی راز هستند دارای اندازه‌های متفاوت هستند. در این پایان‌نامه قصد داریم به ترتیب طرح‌های تسهیم راز ساده (طرح شامیر)؛ چندگانه (چند رازی)؛ چندگامی و در نهایت وزن دار مطرح تسهیم راز را از نقطه نظر چالش‌های مذکور به خصوص از نظر امنیت و پویایی بررسی کنیم و نیز جهت بررسی کارایی طرح‌های مطرح شده مقایسه‌ای بین این طرح‌ها انجام می‌دهیم. در ضمن یک طرح تسهیم

⁷ General Access Structure

راز بر مبنای طرح شامیر ارائه خواهد شد که تقریباً تمام چالش‌های مذکور در آن برطرف شده است. همچنین یک طرح تسهیم راز چند رازی پیشنهادی نیز ارائه خواهیم داد که در راستای اثبات عدم وجود امنیت کامل در یکی از طرح‌های تسهیم راز و همچنین اثبات آسیب‌پذیری و رفع مشکلات امنیتی آن ارائه شده است.

ادامه پایان‌نامه به صورت زیر ارائه شده است:

در فصل دوم مبنای تسهیم راز و برخی تعاریف مهم که در تمام فصول پایان‌نامه مورد استفاده واقع خواهند شد. همچنین در این فصل به برخی از کاربردهای انواع الگوهای تسهیم راز نیز اشاره‌ای مختصر شده است. در فصل سوم به تعمیم طرح تسهیم راز شامیر پرداخته و چند طرح جدید که با تغییرات جزئی در طرح شامیر امکانات جالبی به این الگوها اضافه کرده اند را مطرح می‌کنیم. در فصل چهارم به تحلیل امنیت چند الگوی تسهیم راز چندگانه مطرح، بر حسب روشی که جهت ایجاد امنیت به کار برده‌اند می‌پردازیم. در فصل پنجم چند الگوی تسهیم راز چندگامی و در نهایت در فصل ششم نیز چند الگوی وزن‌دار را مورد بررسی قرار می‌دهیم. در پایان نیز یک جمع بندی و نتیجه‌گیری کلی از تمام مباحث پایان‌نامه و در نهایت پیشنهادهایی جهت ادامه کار ارائه می‌شود.

فصل دوم

مبانی تسهیم راز

۱-۲ مقدمه

در سال ۱۹۶۸، لیو مسأله زیر را مطرح کرد [۶]:

فرض کنید ۱۱ دانشمند بر روی یک پروژه محرمانه مشغول به کار هستند و می‌خواهند نتایج تحقیقات خود را در یک مکان امن نگهداری کنند، به طوری که درب این مکان تنها با حضور حداقل ۶ نفر از آن‌ها باز شود. اکنون سؤال این است که کمترین تعداد قفل‌های مورد نیاز چقدر است؟ کمترین تعداد کلیدهای لازم برای هریک از دانشمندان چقدر است؟

می‌توان نشان داد که حداقل تعداد قفل‌های مورد نیاز ۴۶۲ و حداقل تعداد کلیدها نیز برای هر یک از دانشمندان ۲۵۲ عدد است. کاملاً مشخص است که نگهداری این تعداد قفل و کلید برای دانشمندان غیر عملی است به ویژه وقتی تعداد دانشمندان زیاد شود عملاً تعداد قفل‌ها و کلیدها نیز بسیار زیاد خواهد شد.

در سال ۱۹۷۹ شامیر [۱] و بلاکلی [۲] با ارائه طرحی به نام تسهیم راز، پاسخی عملی به پرسش مذکور دادند. تسهیم راز به زبان ساده یعنی به اشتراک گذاشتن مقداری تحت عنوان راز (اطلاعات محرمانه) در میان افرادی به نام سهامدار به نحوی که هرگاه زیرمجموعه‌های معینی از آن‌ها جمع شده و سهم‌های خود را به اشتراک بگذارند قادر به یافتن راز باشند اما سایر زیرمجموعه‌ها این توانایی را نداشته باشند.

در این فصل ابتدا تعاریف دقیق ریاضی جهت درک مفهوم تسهیم راز را ارائه می‌شود. سپس تسهیم راز شامیر را به طور کامل تشریح کرده و به کمک آن چالش‌های وارد بر طرح‌های تسهیم راز را به ترتیب مطرح می‌کنیم.

۲-۲ تعاریف اولیه

۱-۲-۲ تسهیم راز

فرض کنید $P = \{P_i : 1 \leq i \leq n\}$ مجموعه‌ای متشکل از n سهامدار، S فضای راز (مجموعه تمام رازهای ممکن) و S_i فضای سهم (مجموعه‌ای از تمام سهم‌های ممکن) سهامدار P_i باشد. یک طرح تسهیم راز عبارت است از روشی جهت به اشتراک گذاشتن مقدار محرمانه (راز) $s \in S$ در میان اعضای مجموعه P . در این روش هر سهامدار $P_i \in P$ یک سهم $s_i \in S_i$ را از شخصی به عنوان مقسم که خود عضو مجموعه P نیست به صورت محرمانه دریافت می‌کند به نحوی که تنها زیر مجموعه‌های معینی از سهامداران که زیر مجموعه‌های مجاز^۸ یا مجموعه‌های دسترسی نامیده می‌شوند؛ قادر باشند با به اشتراک گذاشتن سهم‌های خصوصی خود راز S را بازیابی کنند [۷].

همان‌طور که از تعریف مشخص است هر طرح تسهیم راز از دو الگوریتم اساسی تشکیل شده است که الگوریتم اول مربوط به نحوه رساندن سهم‌ها به سهامداران توسط مقسم است و الگوریتم بعدی مربوط به نحوه بازیابی رازها توسط سهامدارانی است که جهت بازیابی راز سهم‌های خود را به اشتراک گذاشته‌اند. در بسیاری از طرح‌های تسهیم راز فرض بر این است که به هنگام بازیابی راز، اعضای یک مجموعه مجاز سهم‌های خود را برای شخصی به نام ترکیب کننده^۹ ارسال می‌کنند و او با توجه به پروتکلی که مقسم قبلاً جهت انجام تسهیم راز اتخاذ کرده بود، به وسیله سهم‌های سهامداران، ساختار ریاضی که راز در آن قرار دارد را بازیابی کرده و راز الگو را از آن استخراج می‌کند.

۲-۲-۲ ساختار دسترسی

مجموعه تمام زیر مجموعه‌های مجاز جهت بازیابی راز ساختار دسترسی^{۱۰} نامیده می‌شود و با Γ نمایش داده می‌شود. در واقع مجموعه Γ یک زیر مجموعه از مجموعه توانی مجموعه P است ($\Gamma \subseteq 2^P$). حال اگر یک ابر مجموعه از یک زیرمجموعه مجاز از سهامداران خود دوباره یک زیر مجموعه مجاز باشد؛ به ساختار دسترسی موجود یک ساختار دسترسی یکنوا می‌گویند. به عبارت دیگر برای ساختار دسترسی یکنوا داریم [۷]:

⁸ Authorized Subset

⁹ Combiner

¹⁰ Access Structure

$$A \in \Gamma, A \subseteq B \Rightarrow B \in \Gamma \quad (1-2)$$

۳-۲-۲ تسهیم راز آستانه‌ای و ساختار دسترسی عمومی

در طرح‌های تسهیم راز آستانه‌ای^{۱۱}، همه مجموعه‌های مجاز دارای اندازه حداقل یک مقدار ثابت t هستند. به عبارت دیگر تنها زیر مجموعه‌های شامل حداقل t عضو قادر به بازیابی راز الگو هستند. این طرح‌ها به طرح‌های آستانه‌ای (t, n) معروف هستند. به عبارت دیگر برای طرح‌های تسهیم راز آستانه‌ای داریم:

$$\Gamma = \{A \subseteq P : |A| \geq t\} \quad (2-2)$$

در مقابل طرح‌های تسهیم راز آستانه‌ای طرح‌های با ساختار دسترسی عمومی^{۱۲} هستند که در این طرح‌ها برای مجموعه‌های دسترسی اندازه خاصی تعیین نمی‌شود بلکه بنا به ساختار طراحی شده الگو این مجموعه‌ها دارای اندازه‌های متفاوتی هستند.

به عنوان مثال از یکی از طرح‌های تسهیم راز آستانه‌ای ساده می‌توان طرح شامیر را مثال زد. این طرح بر پایه درونیابی لاگرانژ^{۱۳} است (ضمیمه ۱). بر پایه این قاعده که با فرض وجود t نقطه $(x_1, y_1), (x_2, y_2), \dots, (x_t, y_t)$ به نحوی که برای $i \neq j = 1, \dots, t$ فقط و فقط یک چندجمله‌ای $f(x)$ از درجه حداکثر $t-1$ موجود است که $f(x_i) = y_i$ برای $i = 1, \dots, t$.

از آنجایی که در بیان مباحث آتی این پایان نامه، الگوی شامیر نقش مهمی را ایفا می‌کند؛ لذا قصد داریم اندکی بیشتر وارد جزئیات این الگو شویم به همین منظور در بخش بعد این الگو را به طور کامل مطرح می‌کنیم.

۳-۲ الگوی شامیر

این الگو بر مبنای درونیابی چندجمله‌ای^{۱۴} بر روی میدان‌های متناهی^{۱۵} بنا شده است. فرض کنید p یک عدد اول بزرگ باشد. ما قصد داریم راز $s \in Z_p$ را میان n سهامدار P_1, P_2, \dots, P_n به نحوی به اشتراک بگذاریم که

¹¹ Threshoud Scheme

¹² General Access Structure

¹³ Lagrang Interpolation

¹⁴ Polynomial Interpolation